

Via interventies Executieve Functies Stimuleren in de klas

Verklaring kleurcode:

Raadpleeg het boek van Sanne Feryn, Kleuters laten groeien in executieve functies. HOE? ZO? Zet je EF-bril op. Praktijkboek. Lannoo Campus.

Raadpleeg het boek van Catherine Malfait, groeien in executieve functies. HOE? ZO?. Praktijkboek. Lannoo Campus.

Raadpleeg het boek executieve functies versterken op school, Joyce Cooper-Kahn, M. Foster, Hogrefe P114-118

UITGANGSPUNTEN OM INTERVENTIES SUCCESVOL TE LATEN ZIJN

1. Taal is een voorwaarde voor de ontwikkeling van het denken **Boek C. Malfait P45**

Taal stuurt het denken. De leerkracht is diegene die uitdaagt door denkproces, handeling en onbewustgedrag te verwoorden. Start met de “externe spraak van de leerkracht” pas daarna komt “externe spraak van de leerling”. Externe spraak zal uiteindelijk worden verinnerlijkt (innerlijke taal): een leerling verwoordt in zijn hoofd wat hij moet doen.

2. Het fundament is je band met je leerlingen. **Boek C. Malfait P174**

Een goede band schept veiligheid, een warme band zorgt voor minder stress. Een goede relatie zorgt voor betrokkenheid en leerprestaties.

3. Groeien in zelfsturing vraagt aandacht, herhaald oefenen en inspanning **Boek C. Malfait P167-171**

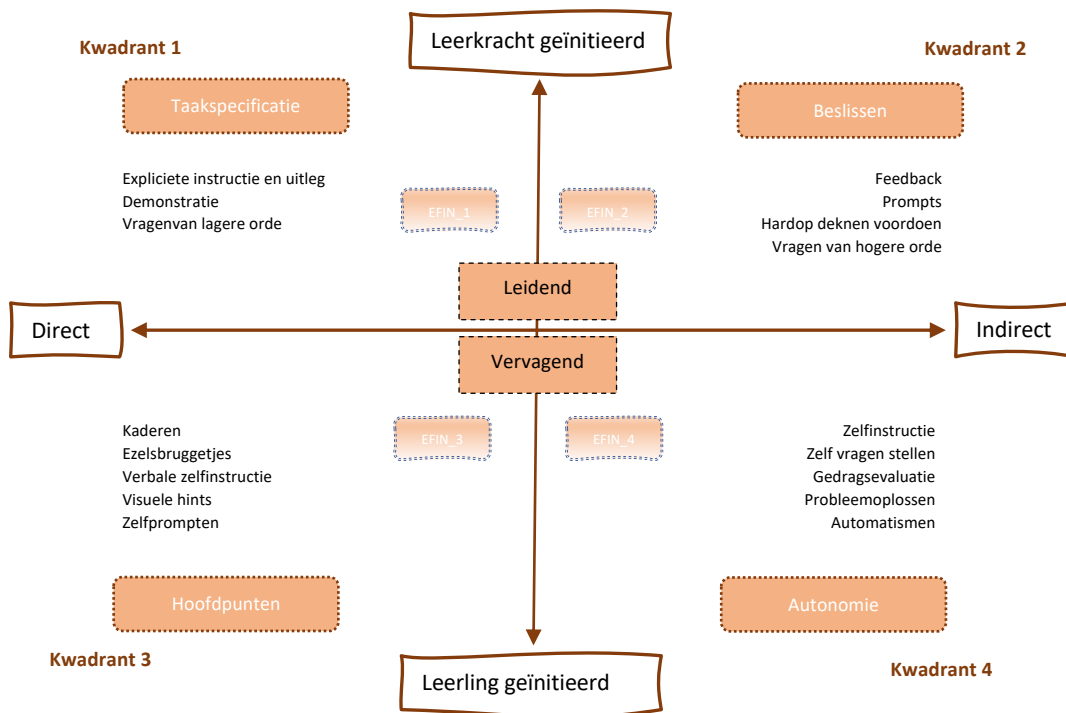
Een logische strategie is de volgende: **zie ook het schema Boek C. Malfait P170-171**

- Iets nieuws leren is de start
- Gericht oefenen in context met ondersteuning voor de aspecten die moeilijk zijn voor de leerling
- Veelvuldig onder de aandacht brengen
- Oefenen op een hoger niveau (denken over jezelf)
- Weten is niet direct kunnen dus herhaling is noodzakelijk
- Van externe spraak naar innerlijke taal

Voor het versterken van EF is er zowel de ontwikkeling van vaardigheden als de ontwikkeling van zelfstandigheid nodig. Aanleren van zelfstandigheid is geen eenvoudige zaak. We bespreken hieronder kort twee gangbare modellen: scaffolding en het **4K-Model p115- 119**

1. Het vier-kwadrantenmodel van Greber, Zivani, Rogers

Het werken aan executieve functies doe je gradueel, er zijn vier interventieniveaus te onderscheiden. Vier EF Interventieniveaus (EFIN) binnen OLS (instructie, taak, sturing en feedback).

EFIN 1 Taakspecificatie (direct en leraar geïnitieerd), startniveau.

- Bestaat uit zeer directieve, taakspecifieke strategieën.
- Je geeft expliciete instructie en uitleg, geeft directe aanwijzingen, demonstreert.
- De leerling kan na de instructie uitleggen hoe het moet maar doet het niet zelfstandig, dus je gaat oefenen..
- Je stelt vragen van lagere orde, t.t.z. over kennis en begrijpen
- het begeleid oefenen heeft succes? Dan zetten we de stap naar het volgende kwadrant.

EFIN 2 Beslissen (indirect en leraar geïnitieerd), de leerkracht is direct en actief.

- Je wil de leerling betrekken bij de besluitvorming (vb. wat doe je nu je geen brooddoos hebt)
- Feedback geven (je bent alleen, wat ga je nu doen in deze werkhoek)
- Geef aanwijzingen bij een volgende stap
- Hardop denken en voordoen
- Vragen van hogere orde t.t.z. over toepassen, analyseren, evalueren en maken
- Kan de leerling dit dan pas kan gedacht worden aan een meer zelfregulerende aanpak.

EFIN_3

Hoofdpunten (direct en leerling geïnitieerd): op weg zetten omdat er sprake is van toegenomen zelfstandigheid

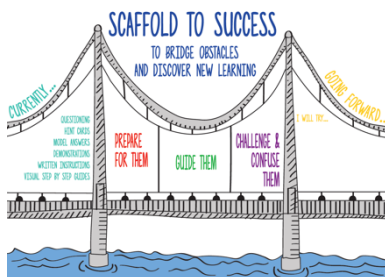
- Ik help als leerkracht om da leerling zelf tot vragen te brengen, ik ga van reguleren naar meer zelfregulatie
- Kaderen
- Ezelbruggetjes, visuele hints of leren om aan verbale zelfinstructie te doen (innerlijke taal toepassen)
- Verbale zelfinstructie (ik moet nu...)
- Toepassen van eerder geleerde procedure of strategie zodat je als leerkracht respons kunt geven. Dit kan gaan over de stappen van een taak, het doel van de taak of de strategie zelf.
- De leerling begrijpt dat hij het geheugensteunte van stop-denk-doe om een moeilijk moment te overbruggen of hij gebruikt het om te onthouden dat hij er "iets" moet mee doen.

EFIN_4

Autonomie (indirect en leerling geïnitieerd): zelfsturing

- De leerling moet minder aan verbale zelfinstructie doen en is klaar voor de laatste stap. Hij kan beschikken over een executieve functie zonder er bij na te denken. Maar vergeet niet dat je niet "alle" EF's samen gelijk hebt ontwikkeld. Je moet dit per EF bekijken! De uitdaging is hier om dit niet alleen in de klas te doen maar ook op de speelplaats, bij je thuis, bij de sportclub.
- De leerkracht wordt nu consultant, zijn rol is nu minst direct.
- Mentale voorstelling
- Zelfinstructie
- Zelf vragen stellen
- Gedragsevaluatie, probleemoplossen
- Automatiseren

2. Bij verhoogde zorg : Scaffolding

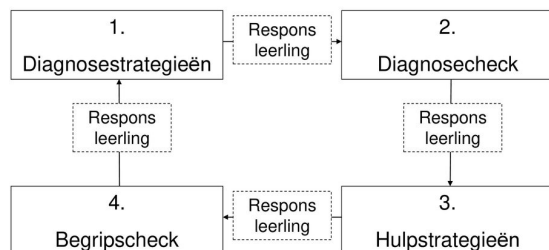
Met scaffolding daag je een leerling uit om hardop te denken en zelf met antwoorden te komen. Deze vorm van instructie is maatwerk: leerlingen maken zelfstandig stappen om te verder te komen met leren. Het woord scaffold betekent letterlijk: steiger. Als leerkracht ondersteun je een leerling, aangepast aan zijn niveau, om aan zijn 'gebouw' van kennis te werken. Bij scaffolding is het belangrijk

om aan te sluiten bij het ontwikkelingsniveau van de leerling. Je wilt de leerling een stap verder brengen in die ontwikkeling en moet daarom vaststellen welke tussenstappen hij moet zetten om dat doel te bereiken. Vooral het tijdelijke karakter van scaffolding is kenmerkend. Zodra een leerling zelf verder kan, bouw je de hulp af.

Informatie over dit onderwerp [Boek C. Malfait P 172-173](#)

Definitie [Boek C. Malfait P45](#)

Scaffolding, hoe doe je dat?

Stappenplan scaffolding

Als leraar werk je samen met een leerling volgens een vast stappenplan. Tijdens de verschillende stappen is het een uitdaging om gebruik te maken van de stiltes die vallen; daarin geef je de leerlingen tijd om na te denken.

- Diagnose van het probleem. Tijdens deze stap bekijk je wat de leerling al wel weet en wat nog niet.
- Check de diagnose. Je checkt of je op één lijn zit met de leerling, zodat zeker is of zijn hulpvraag goed in beeld is.
- Hulpstrategieën. Bij deze stap gaat het om vragen stellen, feedback geven, instructie geven
- Check begrip. De laatste stap gaat om het navragen en laten herhalen zodat je zeker weet dat de leerling voldoende heeft gehad aan de hulp

Twee manieren:

Interactieve scaffolding

Met interactieve scaffolding ondersteun je de taalontwikkeling van een leerling door in het gesprek strategieën in te zetten waarbij je je voortdurend aanpast aan het talige niveau van de leerling.

Geplande scaffolding

Bij geplande scaffolding reik je ondersteunende middelen aan die je van tevoren hebt bedacht of ontworpen. De strategieën die je daarvoor inzet kunnen hetzelfde zijn als bij interactieve scaffolding waarbij je voorbeeldtaal gebruikt. Maar in dit geval gebeurt dat niet in het gesprek maar in het lesmateriaal.